

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Katedra sociologie

Posudek oponenta bakalářské práce

Jméno autora	Lucie Němcová
Název práce	Hardcorová scéna v Libereckém kraji: Obsahová analýza textů lokálních umělců
Studijní obor	Sociologie obecná a empirická
Vedoucí práce (jméno a příjmení s tituly, pracoviště)	Mgr. Petr Vašát, Ph.D. Katedra sociologie FF UHK
Oponent práce (jméno a příjmení s tituly, pracoviště)	PhDr. Michal Tošner, Ph.D. Katedra sociologie FF UHK
Rok obhajoby	2017

Hodnocení cíle/ů práce

(charakteristika cíle, způsob jeho stanovení, užitečnost cíle, slovně)

Předkládaná práce Lucie Němcové se zaměřuje na oblast subkultur a post-subkulturních scén. V tomto případě se zaměřuje na lokální hardcorovou scénu v Libereckém kraji. Klade si otázky: „Jaké základní ideologické postoje se v textech odrážejí? Liší se nějak texty lokálních kapel od postojů globální hardcore kultury?“ Cílem této práce podle autorky bylo „zjistit, čím se zabývají česky i anglicky psané texty hardcorových kapel z Libereckého kraje, jaké jsou nejčastější motivy těchto lokálních formací a co se v těchto motivech odrážejí.“ Použitá metoda obsahové analýzy je uchopena poněkud reduktivním způsobem, proměnné nejsou jasně stanoveny“. Cíle práce se podařilo naplnit jen částečně. Přesto můžeme považovat práci za vcelku přínosnou, neboť je pokusem o rozvíjení poznání subkulturních globálních jevů a je autentickým pokusem studentky vypořádat se samostatně s odbornou literaturou i specifickou výzkumnou metodou. To první, tedy práce v teorii je zde zdařilejší než vlastní výzkumná část. Věřím ale, že když bude studentka ve své práci pokračovat, budou její budoucí výzkumy zralejší a závěry přínosnější a přesvědčivější.

Hodnocení obsahové stránky práce

<i>Užití zásadní odborné literatury a zdrojů</i>	ano	s výhradami	ne
<i>Přiměřená odborná terminologie práce</i>	ano	s výhradami	ne
<i>Vhodně zvolená metodologie</i>	ano	s výhradami	ne
<i>Práce s výzkumnými otázkami</i>	ano	s výhradami	ne
<i>Adekvátní průběh analýzy dat</i>	ano	s výhradami	ne
<i>Splnění deklarovaného cíle/cílů práce</i>	ano	s výhradami	ne

Hodnocení formálních kritérií práce

<i>Stylistická úroveň práce</i>	dobrá	s výhradami	špatná
<i>Pravopis a gramatika</i>	dobré	s výhradami	špatné
<i>Vhodná grafická úprava stránkování a textu</i>	dobrá	s výhradami	špatná
<i>Zpracování tabulek, obrázků, příloh</i>	dobré	s výhradami	špatné

Zásadní připomínky k obsahové úrovni práce

V úvodu své práce Němcová obhájí předmět svého výzkumu. Dle ní je v rámci výzkumů subkultur a „scén“ hrachorová subkultura opomíjena. Do jisté míry s tímto výrokem lze souhlasit, jelikož se výzkumy cizojazyčné provenience provádějí teprve necelou dekádu. Bakalářských a diplomových prací na toto téma vzniklo několik. Přesto je možno zvolené považovat za originální.

V teoretické části na základě relevantních zdrojů v českém i anglickém jazyce představuje teorii subkultur a post-subkulturní koncepcce scény (s. 9, kmene etc.) v pojetí Birminghamské a Chicagské školy. Dále uvádí koncepcce „subkulturního kapitálu“ a specifické principy DIY (do-it-yourself). Dle autorky „HC scéna také projevuje DIY etiku, vytváří výjimečnou atmosféru na koncertech, kde sdružuje lidi, kteří se sice nemusejí osobně znát, ale spojuje je příslušnost ke scéně.“ (s. 13). Definice scény čerpá i ze Smolíka, jenž charakterizuje scénu jako „moderní městskou formu společenského styku, ve které mají účastníci stejný zájem na trávení volného času nebo se zaměřují na stejný životní styl, ale nemusí se vzájemně znát.“ [Smolík 2010: 37]. Dále si všímá další diferenciacce scény na lokální, translokální a virtuální (s. 14), rozlišení vnitřní a vnější fragmentace (s. 16) a zdůrazňuje funkci hudby na konstrukci sub-subkulturních identit. Velmi zajímavá je část tykající se hodnot hardcorové scény mezi které patří tvrdost, sounáležitost a cílevědomost a dále solidarita a levicovost, ekologické hodnoty a antirasismus. Tyto hodnoty studentce umožnila zpracovat již stávající literatura. Zde můžeme zalitovat, že tyto hodnoty neizolovala pro účely vlastní obsahové analýzy, jejíž součástí s ohledem na výzkumnou otázku je i komparace lokální a globální scény. Pozoruhodnou pasáží je i popis stylů specifické performativity a tance, v kterých místy autorka objevuje hodnoty, jako činitele této performance. Jelikož ale sama do svého výzkumu nezahrnula koncerty, oděvy a další aspekty hardcorové scény, vychází tato deskripce naprázdno. Vyplývá z ní významněji poznatek o maskulinní a androcentrické orientaci scény. Ovšem ani tento poznatek není ve vlastní obsahové analýze výrazněji využit. Podobně deskriptivně bez vazby na vlastní výzkum působí popis sub-subkulturních jevů jako *Crew* formace a abstinenční sub-scénu *Straight edge*.

Od s. 35 Lucie Němcová představuje vlastní výzkum. Metodou je obsahová analýza, kterou vcelku náležitě představuje. Obsahovou analýzu omezuje na vzorek zkoumaných textů. Za sporné považují vyloučení lyrických textů, čímž odděluje významnou součást obsahu. Obsahovou analýzu založila na frekvenční a interpretační fázi. I když představila v teoretické části hodnoty jako solidarita, levicovost, antirasismus atd., ale frekvenční analýza je nepojímá jako proměnné a všechny je víceméně mjí. Nejfrekventovanější slova nemusí být ústředními kategoriemi. Její postup je jakýsi nezacílený pokus analyzovat poetická sdělení frekvenčním slovníkem. Z toho plyne řada nesnází, když musí vylučovat nejfrekventovanější slova jako členy, spojky apod. Víra má vysokou frekvenci, ale vyskytuje se v záporu. Vyvstává otázka vhodnosti obsahové analýzy ve srovnání s možnou sémiotickou, symbolickou či diskursivní analýzou, jež by mohla přinést podstatnější výsledky. Různé jiné možnosti textuálních hermeneutik nejsou zvažovány. Vlastní interpretační postup není sám metodicky zakotven a vyvolává pocit, že by se obešel i bez obsahové analýzy. Ke každému tématu autorka uvádí jen jeden příklad.

Na základě výzkumu studentka spěje k závěru, že „lokální hardcorové texty se příliš neliší od postojů globální hardcorové kultury,“ tj., že „kritizují konzumní společnost, nenasytnost lidí po penězích a hromadění majetku. Výrazný postoj zaujímají lokální kapely i proti pravicovému extremismu“ (s. 55). Ústřední výzkumná otázka, zda je rozdíl lokální a globální hardcorové scény, vede k prosté komparaci s převážně negativním závěrem, jiný. mi slovy, že se neliší. Toto zjištění je v zásadě triviální. Přínosnější by bylo pozastavit se nad „globálními toky“ či „globální kulturní ekonomii“ (A. Appadurai) či vnímat lokální scény jako globalizaci (T. H. Eriksen) nebo amerikanizaci či westernizaci (Ritzer), tj. jako symptom globální kultury. Pro postižení globálního šíření a lokálního přizpůsobení bych doporučoval užití pojmů tranzice a translace. Studentka se nakonec nachází jistě rozdíly, jimiž je „kritika médií, především jejich překrucování pravdy, kterou pak konzumují ostatní.“ Podle ní je lokální hardcor (...) nespokojen s kulturou ignoranství, která je typická pro vrstevníky členů hardcorových kapel, což hardcoráře frustruje. Posledním rozdílem s globální HC kulturou je fakt, že se lokální texty nevěnují ochraně přírody a především to, že je příroda pro hardcorovou scénu útočištěm, kde se lze ukryt před životem ve městě.“ Kladně hodnotím v závěru též postřeh, že analyzované texty se nesou v „negativním“ modu. I toto zjištění napovídá, že lepší interpretační strategie by umožnila z tématu vytěžit více zjištění, než jak se jí podařilo prostřednictvím obsahové analýzy.

Zásadní připomínky k formální úrovni práce

Z formálního hlediska je práce vcelku přijatelná, i když v mnoha ohledech vykazuje rezervy. Tok textu je rozdrobený, členění je sémanticky neúčelné, členění má daleko ke standardnímu vzhledu odborného textu: působí mnohdy dojmem konspektu či výpisku, citace nejsou náležitě usouvztažněny a spojeny komentářem. Shrnutí teoretických debat a polemik mezi školami uchopujícími jev subkultur je v důsledku neucelený a fragmentovaný. Subkapitoly jsou nadepisovány nestandardně bez zvýraznění a číslování.

Naopak práce s odbornou literaturou je na dobré úrovni. Studentka vyhledala a použila relevantní odborné zdroje nejen domácí, ale i zahraniční provenience. Množství literatury jde nad běžný standard. Způsob

referencí a citační normy vcelku ctí citační normu, i když i zde občas chybuje, zejména v citacích sekundárních (např. s. 12). Přílohy vhodně doplňují textovou část práce, umožňují nahlédnout výzkumné postupy. Obrazové přílohy mohl být s ohledem na téma bohatší, ale jelikož vizuální analýza není součástí práce, nejsou nepostradatelné. Práce splňuje nároky kladené na bakalářskou práci a mohu ji bezpochyby doporučit k obhajobě.

Otázky k obhajobě práce

Nemám doplňujících otázek.

Stručné slovní hodnocení (dle uvážení posuzovatele)¹

Práci jsem četl s velkým zájmem, mám osobní znalost zkoumaného prostředí v Praze a Hradci Králové. Hodnoty, které řídí jednání příznivců hardcore hudby shledávám věrohodnými. Také na základě vedených diplomových prací mohu potvrdit i věrohodnost popisu *Straight edge* scény. Prací na subkulturní témata jsem vedl již něco kolem jedné desítky. Ve srovnání s nimi studentka postupovala poměrně reduktivně tím, že se omezila na obsahovou analýzu textů. Místy přitom v teoretické části směřuje k možnostem zúčastněného pozorování, analýzy jednání a symbolů. Tolik v práci ani nepostrádám rozhovory, ale bohatší materiál k vlastní analýze. I když pro vlastní výzkum vystačí s pojmem hodnot, tento zvláště nedefinuje. Také předpokládá samozřejmě rozumění dalším pojmům. Nevymezuje odborné pojmy (např. rituál, mýtus, ideologie). Cítím v její práci nejisté vědomí toho, zda se pohybuje v aktérském či badatelském kódu (emic a ethic). Respektive její analýza se zastavuje u označení témat, které v některých případech vztahuje k sociální pozici třídy aktérů sdružených kolem HC, avšak mnohdy chybí interpretace tématu jako symptomu sociálních a mocenských vztahů. Např. negativní modus a skepsi by bylo možno interpretovat jako odcizení, které Marx označil za ústřední aspekt průmyslové a tržní společnosti. Navzdory těmto drobným výhradám práci považuji za vcelku zdařilou a zajímavou.

Výsledné hodnocení práce

Práci doporučuji k obhajobě.

Navržené hodnocení

S ohledem na výhrady uvedené v posudku, které se týkají zvláště provedení výzkumu, navrhuji komisi hodnotit předkládanou bakalářskou práci stupněm **C**. Při dobrém průběhu obhajoby je možno uvažovat i o hodnocení lepším.

30. 5. 2017

.....
datum a místo

.....
podpis autora posudku

¹ Např. náročnost tématu, specifika řešení, samostatnost nebo invence studenta, co jsou hlavní klady, nedostatky práce, případně jaký je přínos, nebo využitelnost práce, navrhovaná doporučení k možnému zužitkování práce; zejména však návrh řešení pro případ nedoporučujícího posudku: a) upřesnit, doplnit nebo rozvést stanovenou pasáž, b) opravit, přepracovat stanovenou pasáž, c) přepracovat celou práci na zadané téma, d) vypracovat novou práci na nové téma.